

МЕТОДИЙ ТРОХАНОВСЬКИЙ

Вродився 5 мая 1885 рока в селі Білицарєва. Його дідом (або дідом по стрыку) был Семан Трохановський, абсольтент Дяко-Учительського Інституту в Перемишлі - дяко-учитель в Білицарєвій, де діставал 25 корон на рік за вчыня 50 діти (ходити до школы мало 60 - 1863 рік). Семан Трохановський был послон в Галицкым Краєвым Соїмі, в роках 1861-67.

Методий Трохановський вчыл ся в Учительській Семінарї в Коросні. По ей закінчю вчыл діти графа Стадницького в Навойовій. Пізнійше перешол до села Угрин. Там провадил едноклясову сельську школу, з выкладовым рускым языком. На 2071 мешкаючых в тій парохїї (Парохія Лабова - ред. «Б») грекокатоліків (до того доходило 56 латинців і 400 Євреїв) - до школы ходило 160 лемівських діти (1909 рік).

В 1913 р. оженил ся з Констанцієм Дуркот. Ей пяньом был парох в Лабовій, Угрині, Лабівці і Котєві - свящ. Йоан Хризостом Дурот Юніор (родж. 1867), зас дідом - свящ. Йоан Хризостом Дурот Сєніор (1830), парох Новой Весї і Лосього, через што найменше тридцет років (1879-1909). Як ся здає, няньом остатнього і родоначальником цілої священничей родини Дуркотів был свящ. Петро Дуркот (1800, Гладьшів - 1868), парох Ізб і Біличной.

В 1913 році супружество Трохановських было перенесене до вчыня в Крениці Сєлі. Гын нашл ся в самым центрі лемківського суспільно-культурного жытя того часу. Його силу творили передовщыткым: парох Крениці свящ. Гавриїд Гнатишак (1841, Верхомля Вєл. - 1916, Відєнь) і втішаючий ся патрїяршым авторитетом Николай Громосєяк (1846 - 1924). Методий Трохановський не мал дуже часу на вказаня перед і світовом війном, што зна робити. Арештуванїй початком війны і перевезенїй до новосандєцкой вянїцї, был потім - як инчы Лемкы - заганяний до Талєргофу. Одтамале был перевезений до Відня (1 липця 1915 рока). В Другым Відєньскым Процєсі (1916-17), де суджено 24 русофітських діячи, напшл ся межде тыма, котры были признаны винуватыма (17 лютого 1917 р.) Його сєстра, Марія Хлюшк, была арештувана 11 верєсня 1914 рока. Початково втієна в Бобовій і Новым Санчы, была

тіж перевезена до Талєргофу. Звільнена з лягу 12 серпня 1915 рока.

По смерти свящ. Гавриїда Гнатишака і його двох сынїв во Відні (1916) пізнійше Николай Громосєяк (1924) і свящ. Теофіля Качмарчыка (1843-1922) - то акуратні Методий Трохановський, разом з др Орєстом Гнатишаком, сынєм пароха Крениці, были тыма, котры попровадили лемківське суспільно-культурне жытя Сандєцкой Русї в межевоснним періоді. Они остали головнымы лідерами лемківського народowego розвитку. Незнаты што робили они одраз по закінчю і світової війны. Не барз їх товды видно. Еден Віктор Гладик споминат што зимом 1919 рока стрїтил ся Методийом Трохановським в Крениці, де... обзєрала джерела мінеральной воды.

Потім провадил М. Трохановський справу збудуваня в Крениці Руской Бурсы. Николи не доведена до шєсливого кінця, была тотя справа звязана зо страчынєм через Лемків, в часї війны: бурс: в Горлицях (одобрана в 1930 році) і Новым Санчы (николи не одобрана). Был він тіж активным членом креницкого комітєту зміряючого до затриманя в сєлі священника Сембратовича, а недопущєня українского священника Дороцкого, што діяло ся в наслідствї великых змін, акы впроваждал по війні перемьський єпископ Йосафат Коциловський. Корыєтєючы з великого непорядку в Галичынї і ведучы свою національну українську політику, переносил він русофітських священників, межде инчыма з Лємовины, до Східной Галичынї. На їх місце посылал Українцїв. В обороні силем вышмарюваных зо своїх парохїй священників станул товды тіж проф. др Тит Мышковський (1861, Перегримка - 1939, Львів). Писал він (24 раз) до папы римского, зєртаючы увагу на тоту справу і проєячы о поміч.

22 марця 1930 р. стрїтєло ся в Крениці 50 лемківських діячи. Методий Трохановський заохочувал їх закладати по селах кооперативы і Касы Стефчыка. На стрічы рішено протиставляти ся: "Замірам українських агітєторів украинизувати Лємовину". Того самого рока проведено в Крениці Дни Руской Культуры, організуваны через спеціальны до того покликаний Комітєт. Межде основателями того Комітєту был др Орєст Гнатишак і М. Трохановський. Одправлено Службу Божу за замучєных в роках 1914-15 Русинїв, попроваджено процесно на гробы (браєтє участ 2 шєячы люди, вчуваючы делегатів з грибьского і

Методий Трохановський

горлицкого повітїв), посвячено "Талєргофський Крєст" і проведено стрічу в чытальні ім. Качковского.

О пару днї пізнійше, на стрічы членів чытальні ім. Качковского в Лабовій, завдякы мішному попереу делегатів з Крениці (М.Трохановський і С. Дуркот) дішло до вышмариня українських діячи зо заряду. Під діяньом такой пропаганды неодолга пізнійше кооператива «Сила» в Матєвії лишыла українській «Цєнтросоюз» зо Львова. (...) (Ту пропущєме одєт долгий фрагмент тексту трактуючий о выборах до Сейму 1930 рока - жебы лишыти сой місце на интересуючий документ - смотр на сусідній сторони. Перєспрашає Автора допису. - Рєд.)

15 жолтня 1932 рока стрїтили ся в Горлицях лемківскы діячы з повітїв новосандєцкого, горлицкого і короснянского. Предсідатєльом был др Орєст Гнатишак. Бєсїдувано о потрібї навязаня спілпраці з американським «Лємко-Союзом», основаным в мієті Клівлєнд в 1929 році. Вшыткы присутны згаджали ся што Лємковина має збєратити свою одрубнієст од повітїв лежачых на схід од сандєцкого. Зато думано о лишынку Руской Сєлянської Організації і покликаню одрубной, лемківской організації. Методий Трохановський повіл товды, што підпертьом украинской орьєнтації на Лємковинї с п першым рядї школа, котра корыєтєт з книжок зо Східной Галичынї і в тєт спосіб передас молодым чужє ім понятє українской нації і українского языка. Штобы

перетяти тоту діяльність рішено підняти справу лемківського букваря і впровадження великої кількості лемківських учителів. Для дальшого ведіння діяльності покликано Лемківській Комітет Організаційний (др О. Гнатишак, Т. Війтович, др Я. Сьокало, Л. Стахурський, С. Гелішак).

18 лютого 1933 рока в Саноку стрітилися лемківські діячі і покликали Лемківській Комітет. Поділено його на західній (Горлиці) і східній (Санок), з котрих кожний мал секції: культурну, фінансову і кооператив. До основаня «Лемко-Союза» дішло в Саноку (8 грудня 1933 р.). Серед основателів і лідерів були, окрем М. Трохановського, - др О. Гнатишак, др Я. Сьокало, свящ. Й. Перелом, Е. Шатицький, С. Возняк, Т. Курилло і Й. Гукевич). В програмі діяльності організації нашлося і жаданя покликана особного єпископства для Лемковини. (...) Методий Трохановський нашолся в делегації (др О. Гнатишак і свящ. Й. Полянський) до кардинала А. Гльонда, котра, подібні як інча послана до архієпископа Ф. Мармаджи - представила проукраїнську політику єпископа Й. Коциловського, як одну з головних причин обертання ся Лемків в сторону православія і просила о попертя ідеї створіння лемківського єпископства. Стараня тоты, як знаме, закінчыли ся згідні з надіями «Лемко-Союза».

Опрядцюваня через М. Трохановського Лемківського Букваря (1933) і введіння його до шкіл было наступным сукцесом лемківських діячів. М. Трохановському повело ся тіж впровадити лемківській язык до Учительської Семінарії в Старым Санчы, де сам вчыл. Был він тіж редактором газети Лемко (1934-39). Як еден з найвидатнішых лемківських діячів, был він цілий час під обстрілом критики українських лідерів. Польскы власти початково брали страну Лемків (1933-36) - против Українцям, але очывидні не з великой любови до тых першых лем з охоты зменшыня силы других. (...) В 1938 році випроваджено зо шкіл лемківській Буквар. 1 мая 1939 рока краківській воевода перервал печатаня Лемка і в його місце зарядил посылати в Бескіды Głos Podhala. Уряд робыл дві акції за едным потягніньом - одтігал Українців з Лемковини і змрял до польонізації Лемків.

29 мая 1938 рока Методий Трохановський был членом лемківской делегації до прем'єра Складковського (окрем него были в Варшаві: др О. Гнатишак, Йосиф Яворський з Буківска і свящ. Й. Полянський). Хоц была она вчасніше заповіджена - прийял ей лем директор департаменту Савіцкі,

поясняючи, што польській уряд мусит рахувати ся з Українцями.

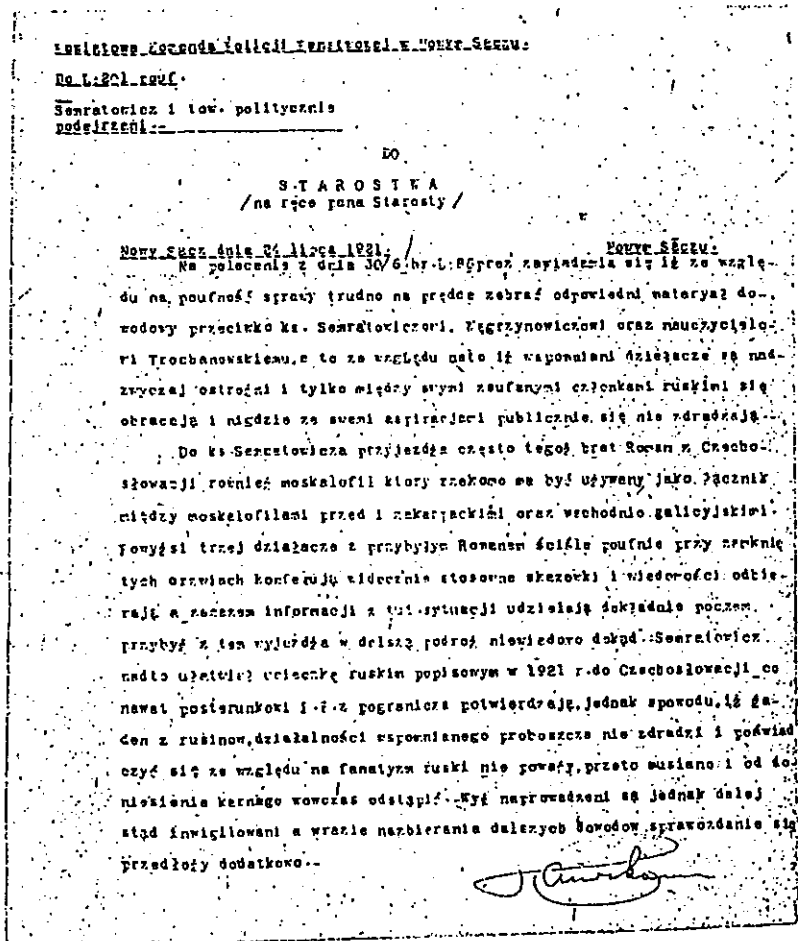
21 червця 1941 рока, находячы ся на списках споряджених через українских діячів і поданих Німцям, Методий Трохановський был арештуваний через гестапо і взынени в Кельцах. Подібна доля стрітила інчых лемківских активістів. Найстарший сын Методия, Ігор, подібні як Александер Гнатишак, пережыл лягер в Освенцімі. Др Орест Гнатишак лишыл ся гын на все.

Коли Кренніцо заняла Червена Армія, Методий Трохановський разом зо сыном Александром был арештуваний через НКВД. В новосандецкій взынці сідил подібні в тій самій келії, де перетримувано го в 1914 році. Звільнений, вмер неодола во Вроцлаві.

Богдан ГОРБАЛЬ

Бібліографія:

- 1) Біографія списана через діти М. Трохановського, машинопис,
- 2) Военные Преступления Гиббуржской Монархии, Trumbull, U.S.A. 1964, книга II, с. 34, 147; книга III, с. 104-106, 120, 133,
- 3) Гладик В.П. Короний Историчный Очерк Лемковской Руси И Русских Сел В Повітах Ново-Торжском, Ново-Сандецком, в: Юбилейный Альманах О.Р.Б. 1900-1940. Philadelphia 1939, с. 120,
- 4) Гладик В.П., Народ Гоним Мазелінец-Езубтов, «Світ», № 15, 22 квітня 1920,
- 5) Лемкип К.Ф. История Лемковины, Юнкер, Н.Й. 1969, с. 180,
- 6) Nowakowski Z. Krzysztof, Sytuacja polityczna na Lemkowszczyźnie w latach 1918-1939, w: Lemkowie w historii i kulturze Kurpi, Rzeszow 1992, s. 328
- 7) Степан Шах, Між Саном і Дунайцем, Мюнхен 1960, с. 79-80, 192, 211,
- 8) Схематізм Всего Кіапа Руского-Католического, (...) на год 1879, Перемишль 1879,
- 9) Шематізм Всего Кіапа Греко-Католического Епархій Соединених Перемишской, Самборской и Саноцкой, Перемишль 1909

Донесіня Повітової Команды Державної Поліції в Новым Санчы до Староства - против священикам Сембратовичови і Венгріновичови, та учительови Методийови Трохановскому, як політичні підозреним